

Els ingressos de la hisenda reial a Catalunya (1717-1779)

per E. Fernández de Pinedo

«[...] el referido catastro [...] alojamientos, paja, luces, leña y utensilios para las tropas [...] los derechos de bolla, los llamados del patrimonio y otros [...] a que se debe añadir el producto de las rentas del tabaco, salinas, aduanas, estafetas, papel sellado y de las tres gracias de cruzada, subsidio y escusado...»

D. Gerónimo DE USTÁRIZ

Normalment, quan hom tracta del sistema tributari de la Corona d'Aragó al segle XVIII sol donar especial atenció a l'impost que, englobat sota el nom genèric d'*equivalentes*, va introduir-se a Catalunya, València, Aragó i a les Balears arran de la derrota dels partidaris de l'Arxiduc a la Guerra de Successió. El caràcter «modern» del nou impost, predecessor del projecte de cadastre del marquès de La Ensenada i de la contribució territorial burgesa, ha enfosquit altres aspectes de la reforma hisendística introduïda pels Borbó.

Anteriorment al conflicte, la monarquia només percebia de Catalunya aquells serveis votats a les corts i aquells tributs que el rei tenia com a senyor. La resta d'ingressos eren destinats a la generalitat o a la ciutat de Barcelona (drets de duana, drets de portes de la ciutat comtal, dret de bolla, etc.).¹ Amb la victòria borbònica aquests ingressos passaren a la hisenda de la monarquia, fou imposat un fort impost anual repartit segons un cadastre i —fenomen en el qual no se sol insistir— foren introduïts els altres drets castellans: monopolis del tabac, sal i paper segellat i les rendes generals, tots ells tributs indirectes. Precisament aquests impostos indirectes foren els que van créixer, i amb vigor, al llarg del segle XVIII, i contribuïren, a mesura que ens endinsem en la centúria, a apropar cada cop més el sistema fiscal català i el castellà en accentuar la fiscalitat que gravava el consum.

L'equivalent o cadastre

La inserció de la Corona d'Aragó dins el sistema fiscal de la monarquia va portar com a novetat més destacada el cobrament d'un tribut equivalent a les rendes provincials castellanes, que a Catalunya adoptarà la forma d'impost directe, anomenat cadastre. La primera normativa ve del reial decret del 9 de desembre de 1715 i es començà a recaptar el 1717. Hom sol posar menys èmfasi a destacar que la corona confiscà els drets que percebien la Generalitat i la ciutat de Barcelona i sobretot el fet, que indubtablement desborda els aspectes hisendístics, del trasllat de les duanes a la costa i a la frontera francesa, ja que començà la per-

1. H. KAMEN, *La guerra de Sucesión de España, 1700-1715* (Barcelona 1974), ps. 224 i ss.

cepció de les rendes generals. També la hisenda reial començà a recaptar ingressos a Catalunya a través dels monopolis de la sal, el tabac i el paper segellat. El trasllat de les duanes eliminava els gravàmens sobre els productes peninsulars no catalans en entrar al Principat i, especialment, els productes que aquest exportava a la resta de la monarquia. És versemblant que la supressió de les duanes entre el mercat castellà i Catalunya tingués efectes positius sobre l'entrada de productes manufacturats del Principat a Castella, afavorint la menestralia tèxtil catalana, alhora que desgravava les matèries primeres —llana i seda, especialment— i els productes alimentaris que Catalunya importava de la Meseta.

El 1714 els ingressos que percebien la Generalitat i la ciutat de Barcelona passaren al patrimoni reial i a la hisenda reial sense variar-ne el sistema de percepció i afegint-hi un gravós impost extraordinari. Aquest, arran de la normativa del desembre de 1715, fou subrogat en un altre d'«*equivalente a las alcabalas, cientos, millones y demás rentas provinciales de Castilla, a excepción de los arbitrios sobre la sal, el tabaco, el papel sellado y otras rentas estancadas que se recaudarían en Cataluña igual que en toda España*».² Davant el caràcter indirecte de les rendes provincials castellanes, a Catalunya l'*equivalente* fou recaptat com a impost directe, per a la qual cosa es féu un inventari de la riquesa territorial, dels padrons, censals i delmes i dels ingressos provinents del treball i de l'activitat sobre els immobles, els censos, censals i els delmes percebuts per particulars que acreditaven el 10 % dels ingressos. Del tribut personal n'eren exempts els nobles, les vídues, els estudiants i menors de quinze anys o majors de seixanta. Als treballadors del camp, sobre el total del salari percebut en cent dies, els era deduït el 8,33 %. Un percentatge idèntic era aplicat als artesans o treballadors de manufactures i oficis menestrals, però sobre una base de cent vuitanta dies hàbils. Els comerciants i mestres d'arts mecàniques pagaven el 10 % dels guanys. Finalment, hi havia un impost sobre el bestiar de tir o de carn, que oscil·lava entre els tres rals d'ardit i el terç, segons la classe d'animal. El clergat n'era exempt. A aquests privilegis cal afegir que els eclesiàstics i els cavallers no pagaven drets de portes de Barcelona i pariatge, i els primers tampoc no havien de pagar drets duaners dels productes que adquirien per al seu ús.³ Aquestes excepcions i la no extensió del tribut personal a la noblesa ens indiquen que el fet de pertànyer als estaments privilegiats continuava comptant a l'hora de pagar els impostos. A més, si ens atenim a les queixes, el 1723, de la Reial Audiència al rei, la intendència concedia abundoses exempcions, ço que feia que la quota personal del cadastre sobre els no privilegiats s'incrementés.⁴

L'inventari de la riquesa territorial i personal dels habitants de Catalunya no pressuposava que aquests paguessin un percentatge de llurs rendes, salaris o beneficis. El cadastre només servia per repartir unes quotes que establia la corona i, per tant, el frau o les exempcions dels uns repercutien en la càrrega dels altres, però no en l'avaluació de la recaptació. A simple cop d'ull, en aquest repartiment

2. J. CARRERA PUJAL, *Historia de la economía española*, vol. v (Barcelona 1947), p. 128.

3. J. NADAL FERRERAS, *La introducción del catastro en Gerona* (Barcelona 1971), ps. 64-66; A. MANTILLA TASCÓN, *La única contribución y el catastro de Ensenada* (Madrid 1947), ps. 29-31; G. DE USTÁRIZ, *Teórica y práctica de comercio y marina* (Madrid 1957), ps. 362-363: «...su inmunidad en la cobranza [...] en los géneros para su uso y consumo, que introduxeren de otros Reynos».

4. J. CARRERA PUJAL, *op. cit.*, ps. 128-129.

intern, els mercaders en surten substancialment beneficiats. Segons el producte del cadastre, el 1721 la seva contribució representava només l'1,67 %. Ustáriz, conscient de les dificultats per avaluar la riquesa dels comerciants, feia el següent comentari: «*El comercio, reglado la consideración a un diez por ciento de la utilidad, lo que es inaveriguable.*»⁵

Segons les dades d'Ustáriz, el producte del cadastre a Catalunya el 1721 ascendí en un primer repartiment a 10.397.660 rals de billó, i en un segon, també el mateix any, pujà a 12.870.777 rals. Vegem al quadre núm. 1 el percentatge amb què contribuïa cada partida:

QUADRE 1. *Producte del cadastre a Catalunya el 1721, en tants per cent*

terres	51,51
delmes, «que perceben diferents particulars»	1,53
cases	6,75
emoluments dels comuns	2,47
molins	0,81
censals	2,97
jornalers del camp i artesans	29,87
animals	2,40
comerç	1,69
total	100,— ⁶

Si la quota es possibilitzava, com succeí en gran manera, i en canvi augmentava la riquesa, es produïa un progressiu alleugeriment de la càrrega fiscal percebuda per la via de l'impost directe. El 1716 la quota que exigí la monarquia ascendí a 1.500.000 pesos, xifra rebaixada de 300.000 el 1717 i, davant les queixes, fou establerta a 900.000 pesos el 1718, és a dir, 13.500.000 rals de billó, pràcticament invariables fins al darrer quart del segle. És evident que l'ascens de la riquesa i dels preus alleugeriren el pes impositiu real del cadastre català. En canvi, les rendes provincials castellanes, que requeien sobre la circulació dels béns, incorporaven la puja dels preus i dels intercanvis automàticament. Per això les queixes dels hisendistes castellans a finals del segle XVIII, quan, d'una confrontació entre els equivalents i les rendes provincials, en deduïen una inferior contribució de la Corona d'Aragó al fisc de la monarquia: davant el quasi estancament dels equivalents, les rendes provincials castellanes s'havien duplicat.⁷

Aquests raonaments i queixes no tenien en compte, però, que la Corona d'Aragó contribuïa, a més dels equivalents, amb les rendes generals i els monopolis i amb els antics drets de la generalitat i la ciutat de Barcelona absorbits per la hisenda reial, partides que seguiren una trajectòria semblant a les seves homònimes castellanes, car es regien per una normativa semblant.

5. G. DE USTÁRIZ, *op. cit.*, p. 349. Per a precisions sobre el sistema de quotes, *vid.* M. ARTOLA, *La hacienda del Antiguo Régimen* (Madrid 1982), p. 243.

6. G. DE USTÁRIZ, *op. cit.*, ps. 348-349.

7. *Memoria de D. Diego Gardoqui a S.M. el Señor D. Carlos VI en 28 de noviembre de 1794*, dins J. CANGA ARGÜELLES, *Diccionario de Hacienda*, vol. II, p. 157 (edició facsímil del 1834).

Antics drets catalans absorbits per la hisenda reial: portes de Barcelona i bolla

Els anomenats drets de les portes de la Ciutat Comtal eren formats per un conjunt d'impostos sobre articles de consum i antics gravàmens portuaris de difícil definició. Les principals partides procedien de tributs sobre el vi, la fruita, la neu i la collecta del peix fresc; destaca per la seva avaluació la primera, tant en el seu dret principal com en el de la venda «a la menuda». Aquests drets eren percebuts a les quatre portes de la ciutat: la del Mar, la Nova, la de l'Àngel i la de Sant Antoni. Seguien en importància els dits «drets de la ciutat i pariatge» i els d'ancoratge;⁸ després venia el dret de les cavalleries i l'arrendament de la Gran Barraca, que consistia en «*un permiso privativo de vender vino y vinagre en la gran Barraca y Tabernas de la Marina y territorio estrecho*» de la ciutat de Barcelona.^{8bis}

El dret de bolla,^{8ter} al qual, en general, anava incorporat el de naips i capells, era un antic tribut medieval percebut per la diputació fins a la derrota. Teòricament, consistia en un 15 % del preu de venda a la menuda dels teixits de seda i llana, tant estrangers com del país, del qual no era exempt cap estament.⁹ Segons els gremis de velluters i teixidors de seda de Barcelona, en un memorial del 1712, el teòric 15 % es convertia en realitat a vegades en un 25 %.¹⁰ Aquest mateix document ens ofereix el valor del dret de bolla, fent distinció entre robes del país o importades: «*Toda ropa, así de seda como de lana, fabricada en el país, que sirve para vestir, sólo importa de 20 a 15.000 ducados al año, y por los extranjeros 60.000 poco más o menos*»,¹¹ ço que implica un notable predomini, a començaments del segle XVIII, dels teixits d'importació, almenys tenint en compte el seu valor. Normalment amb aquest dret es percebia també el que requeia sobre naips i capells. L'any 1718 el dret de bolla ascendí a 800.099 rals d'ardit, 15.033,8 dels quals corresponien a naips i capells. L'any següent l'arrendament d'aquestes dues partides representava la mateixa suma, encara que sobre un total inferior: 639.786,23. En ambdós casos els drets de bolla sobre naips i capells representaven un petit percentatge —l'1,88 i el 2,34 %, respectivament.¹² Segons Ustáriz, els capells pagaven un sou d'ardits per unitat i els naips un ral

8. El pariatge consistia en l'1 % de totes les mercaderies que entraven al port de Barcelona i en sortien.

8 bis. *Vid.* apèndix núm. 1.

8 ter. Apèndix núm. 2.

9. «*Además también se percibe este derecho de bolla, no sólo de los naturales de este Principado, pero también universalmente de todos los forasteros, que se visten y compran ropas en Cataluña, y finalmente se percibe y se paga V.M. de todo lo que compra y vista la Real Persona de V.M., toda su familia y los soldados de su real ejército; y lo que más es, que se perciben de todas las ropas que sirven para las iglesias, y eclesiásticos, y al mismo culto de Dios*» (*Memorial del Consulado y Lonja del Mar de Barcelona, al señor rey Felipe V, 1703*, dins Antonio DE CAPMANY Y DE MONPALAU, *Memorias históricas sobre la marina, comercio y artes de la antigua ciudad de Barcelona...*, Madrid 1792, vol. iv, p. 348). També insisteix en el fet que no hi havia exempcions en el pagament de la bolla per a nobles i eclesiàstics (*vid.* G. DE USTÁRIZ, *op. cit.*, p. 362).

10. G. DE USTÁRIZ, *op. cit.*, p. 358.

11. *Ibid.*, p. 359.

12. AGS, Dirección General de Rentas, 1a. remesa, lligall 2.510.

d'ardit per baralla.¹³ La pràctica normal al primer terç del segle XVIII fou l'arrendament d'aquests drets.¹⁴

Drets castellans estesos a Catalunya: rendes generals i monopolis

Arran de la victòria borbònica els ports secs que separaven la Corona d'Aragó i Castella i Navarra foren suprimits i la línia duanera va traslladar-se a la costa i la frontera francesa pel decret del 25 de gener de 1708, reiterat el 1711 i confirmat el 1714, després de l'ocupació de Barcelona.¹⁵ Els drets duaners, anomenats *rendes generals*, a partir d'aleshores es regiren per normes semblants a les de la resta de la monarquia. A començaments de la centúria es cobrava entre el 10 i el 15 %, tant dels productes importats com dels exportats, sobre el valor que s'estipulava per a cada mercaderia segons una taxa impresa a Barcelona el 1718. Aquesta tarifa valorava els articles per sota del preu real, i això provocà les queixes dels menestrals catalans. Davant el que succeïa amb els teixits importats, infravalorats, els col·lectors dels drets de bolla —argumentaven— s'atenien, en el cas dels teixits autòctons, a valors més pròxims als reals, amb la qual cosa, per exemple, «*vienen a pagar los terciopelos más de 21 por 100 de bolla, según el ajuste e intrínseco valor que les ha dado su Magestad*», s'entén, en la taxa que regia a les duanes. En alguns gèneres el dret de bolla pujava al 27 %.¹⁶ Resulta evident que les rendes generals no pretenien protegir i fomentar la producció autòctona, sinó que eren en primer lloc, i molt especialment, un sistema de percepció de tributs i no un instrument de política econòmica.^{16 bis}

Si les rendes generals tenien un antecedent en els drets duaners que en el seu moment percebia la generalitat, els monopolis (sal, tabac i paper segellat) apareixen com una novetat. L'estanc de tabac precedí les reformes fiscals borbòniques que es varen imposar després de la capitulació de Barcelona. A les corts catalanes de 1701-02 s'introduí l'estanc de tabac per tal de poder pagar el servei reial votat.¹⁷ El paper segellat, per contra, fou «*la primera disposició fiscal impuesta a los reinos que lucharon contra Felipe V*».¹⁸

13. G. DE USTÁRIZ, *op. cit.*, p. 362.

14. «*Los derechos de bolla de todo el Prinzipado Arrendados a Pablo Turrett desde 1.º de julio de 1723 hasta fin de junio de 1726 al respecto de 841.000 rs. de Ardites al año.*» El mateix Turrett va arrendar el dret per als tres anys següents en 900.000 rals d'ardit anuals. L'arrendament finalitzà a finals de juliol de 1729, i la hisenda va passar a administrar el dret, amb notable benefici, car es va passar de 450.000 rals d'ardit el primer semestre, quan encara regia l'arrendament, a 660.075 rals sota l'administració. Anys abans els arrendaments havien estat fraccionats entre diversos individus; així, el 1718 i 1719 Antoni Xipell fou «*arrendador de dro. de bollas de ropas de seda y lanas del Principado, excluso el de Barna y Tortosa con sus partidos*», i Joseph Alegre, el 1718, portà l'arrendament de la bolla de naips i capells (AGS, Dirección General de Rentas, 1a. remesa, lligall 2.510).

15. M. ARTOLA, *op. cit.*, p. 226.

16. G. DE USTÁRIZ, *op. cit.*, ps. 358-359.

16 bis. *Vid.* apèndix núm. 3.

17. J. MERCADER, *Felip V i Catalunya* (Barcelona 1968), p. 152, *apud.* M. ARTOLA, *op. cit.*, p. 248.

18. M. ARTOLA, *op. cit.*, p. 248.

Catalunya i Castella: una comparació

Els impostos indirectes entre 1720-29 i 1770-79 es multiplicaren per 2,5.¹⁹ Aquesta puja no pot ser atribuïda a l'ascens de la taxa d'exacció fiscal. Reflectí sobretot l'increment del nombre de consumidors i la seva propensió a la despesa i, en menor mesura, a la puja dels preus, ja que no poques vegades es cobrava per unitat de pes (cas del tabac) o d'acord amb una taxa de preus fossilitzada o que no fou adequada mecànicament a la trajectòria real d'aquests.

QUADRE 2. *Principals ingressos fiscals a Catalunya, en rals d'ardit*

<i>anys</i>	<i>(A)</i>	<i>(B)</i>	<i>(C)</i>	<i>(A-B-C)</i>
1720-29	3.681.729	1.500.000 ¹	2.000.000 ¹	7.181.729
1770-79	11.046.885	2.500.000 ⁶	4.236.642	17.783.527
	<i>(A-B-C-D)</i>	<i>(E)</i>	<i>(F)</i>	
1720-29	21.405.488	100	100	
1770-79	32.007.286	212	248	

(A) rendes generals, bolla i portes de Barcelona. El 1770-79, també vuitè de l'aiguardent i almirallat i agregat.

(B) sal, (C) tabac, (D) equivalent, (E) índex d'A, B i C, (F) índex d'A, B, C i D.

1. estimació.

El pes relatiu dels impostos indirectes no va variar substancialment entre els anys 1720-29 i 1770-79. En els anys vint el principal tribut fou el tabac, seguit, en ordre decreixent, pel de les portes de Barcelona, la sal, les rendes generals i la bolla. Els anys setanta l'única alteració consistí en el pas al quart lloc de la sal i l'ascens al tercer lloc de les rendes generals, segons ens mostra el quadre 3. Cal destacar que la hisenda reial obtingué, al llarg del segle XVIII, més ingressos gravant determinats productes d'ampli consum a la Ciutat Comtal que no pas amb els drets duaners de tot Catalunya.

QUADRE 3

	<i>1720-29</i>	<i>1770-79</i>
portes	8,17	12,79
rendes generals	5,03	10,41
bolla	3,93	7,61
sal	7,01	7,81
tabac	9,34	13,23
equivalent	66,45	44,44
vuitè d'aiguardent	—	—
almirallat	—	3,71
diversos	0,07	—
totals	100,—	100,—

19. *Vid.* quadre núm. 2.

A finals de la centúria, acuitats per unes despeses que superaven àmpliament els càrrecs, un ampli sector d'hisendistes de la cort, que cercaven majors ingressos, consideraren alarmanant i injusta la diversa trajectòria del cadastre català i de les rendes provincials castelleses. Per mirar de trobar el fonament de les seves queixes hem intentat d'establir una comparació entre les principals partides fiscals de Castella i Catalunya, entre els anys trenta i setanta, dècades extremes en què, en certa mesura, existeixen dades comptables per a ambdós territoris, encara que, malauradament, no tots els anys.²⁰ Entre els anys trenta i setanta els ingressos castellans en concepte de rendes generals, provincials, tabac i sal van créixer un 83 %. En aquest període de temps els drets de portes, bolla, rendes generals, sal, tabac i equivalent només augmentaren un 35 % a Catalunya. El gran responsable d'aquest lent creixement dels ingressos fiscals catalans fou, sens dubte, l'estancament de l'equivalent i el seu notori pes dins el conjunt.

QUADRE 4

Castella	1		2		3	
1730-39	75.755.590	100	57.178.100	100	132.933.000	100
1774-79	169.924.000	224	74.080.000	129	244.004.000	183
<i>Catalunya</i>						
1730-39	9.742.881	100	14.223.757	100	23.966.638	100
1774-79	18.201.485	187	14.223.757	100	32.425.242	135

1. A Castella, rendes generals, sal i tabac. A Catalunya, rendes generals, sal, tabac, bolla, vuitè de l'aiguardent, almirallat i agregats.
2. Rendes provincials a Castella i cadastre a Catalunya.
3. Total. Rals de billó a Castella i rals d'ardit a Catalunya.

Però no fou aquest l'únic factor. La resta dels impostos catalans també augmentaren per sota dels castellans. Mentre que les rendes generals, tabac i sal castelleses augmentaren un 124 %, les rendes generals, tabac, sal, bolla, portes de Barcelona, vuitè de l'aiguardent i almirallat i llurs agregats només ho feren un 87 %.

Així doncs, encara que sembli paradoxal, almenys fins als anys setanta els ingressos fiscals procedents de Catalunya no tan sols es retardaren respecte als castellans a causa de la fossilització de l'equivalent, sinó també per un menor creixement dels impostos indirectes.

Si tenim en compte que la demografia catalana fou més dinàmica que la de Castella, cal concloure que la pressió fiscal *per capita* tendí clarament a atenuar-se al llarg de la centúria i en una mesura més gran que la castellana.

Conclusions

1. La fossilització de la quota de l'equivalent al llarg del segle XVIII féu que el seu pes relatiu anés minvant i que els ingressos fiscals recaptats a Catalunya

20. *Vid.* quadre núm. 4.

per la hisenda reial provinguessin cada vegada més dels tributs indirectes, la qual cosa acostava el sistema fiscal català al castellà, que es fonamentava bàsicament en impostos sobre la circulació.

2. La pressió fiscal a Catalunya respecte a la de Castella tendí a alleugerir-se al llarg del segle XVIII, principalment a causa de l'estancament de l'equivalent. Això no obstant, en aquest alleugeriment va tenir-hi també la seva responsabilitat el menor creixement dels impostos indirectes catalans, almenys entre els anys 1730-39 i 1774-79.

BIBLIOGRAFIA

- AGS, Dirección General de Rentas, 1a. remesa, lligalls 2.510 i ss.
- P. FERNÁNDEZ ALBADALEJO, *El decreto de suspensión de pagos de 1739: análisis e implicaciones*, «Moneda y Crédito», núm. 142 (setembre de 1977), ps. 51-85.
- J. GARCÍA LOMBARDEO, *Algunos problemas de la administración y cobranzas de las rentas provinciales en la primera mitad del siglo XVIII*, a Alfonso DE OTAZU (ed.), *Dinero y crédito (siglos XVI al XIX)* (Madrid 1978), quadres estadístics.

APÈNDIX 1. DRETS DE PORTES DE BARCELONA,
EN RALS D'ARDIT (1745)

Drets de ciutat i pariatge 462.010-12

Portal del Mar de Barcelona

dret principal del vi 887.096-01
drets del vi a la menuda¹ 1.792-08
drets a la menuda de gèneres i fruites¹ 81.601-03

Porta Nova

dret principal del vi 65.746-12
drets del vi a la menuda 211.668-05
drets de la neu 968

Porta de l'Àngel

drets del vi 49.966-03
drets de la menuda 42.178-03

Porta de Sant Antoni

drets del vi 2.085-12
drets de la menuda 72.076-06
collecta del peix fregit 46.035-18
dret de les cavalleries 3.562-18
arrendament de la Gran Barraca² 38.750
fraus de portes de Barcelona 2.262-08
diversos 13.308-20
diversos 39.392-03

total, segons el document . . . 2.020.511-12

1. «Dros que se perciven a la menuda de géneros y frutos [del país] y del vino en la expresada puerta.»

2. «Permiso privativo de vender vino y vinagre en la gran Barraca y Tabernas de la Marina y territorio estrecho de esta Ciudad.»

APÈNDIX 2. DRETS DE BOLLA DEL PRINCIPAT DE CATALUNYA,
EN RALS D'ARDIT (1745)

	<i>rals d'ardit</i>	<i>%</i>
taula de Barcelona	577.376-08	35,24
taula de Mataró	35.142-10	2,14
taula de bolla de Lleida i Arbeca	51.433-19	3,14
taula de bolla de la Seu d'Urgell	8.351-23	0,51
taula de bolla de Martorell	2.330-11	0,14
taula de bolla de Tremp	3.733-23	0,22
taula i partit de bolla de la Pobla de Segur	11.047-12	0,67
taula i partit de bolla d'Olot	75.467	4,60
taula i partit de bolla de Cervera	55.402-23	3,38
taula i partit de bolla de Balaguer	39.246-	2,39
taula i partit de bolla de Vilafranca de Penedès	66.883-17	4,08
taula i partit de bolla de Girona	139.799-20	8,53
taula i partit de bolla de Tortosa	35.827-11	2,18
taula i partit de bolla de Reus	116.402-07	7,10
taula i partit de bolla de Figueres	81.993-05	5,00
taula i partit de bolla de Granollers	27.367-15	1,67
taula i partit de bolla de Puigcerdà	6.505-19	0,39
taula i partit de bolla de Manresa	159.013-20	9,71
taula i partit de bolla de Vic	144.751-16	8,83
quartes parts de fraus	7.141-16	
(1)	109.851-07	
(2)	1.873-18	
total segons el document	1.764.086-04	
resultes de bolla	2.699-02	

1. ...«por lo queha contribuido esta [renta del tabaco] para la satisfacción del resguardo gen^l en todo el referido año de 1745».

2. ...«de diferentes mercaderes y fabricantes de Ropas de lana, y se da por razón de Curtarias, y son por las de esta capital de Barcelona correspondientes al año de 1743»...

APÈNDIX 3. RENDES GENERALS DEL PRINCIPAT DE CATALUNYA,
EN RALS D'ARDIT (1745)

duana de Barcelona	683.617-
duana de Salou	116.106-16.
duana de Torredembarra	8.860-18.
duana de Cambrils	22.879-03.
duana de Tarragona	1.369-14.
duana de Vilanova de Cubelles	14.692-12.
duana de Sitges	4.752-17.
duana de Mataró	85.207-14.
duana de Arenys de Mar	5.506-21.
duana de Blanes	16.380-12.
duana de Sant Feliu de Guíxols	24.953-10.
duana de Palamós	6.083-12.
duana de Palafrugell	5.962-01.
duana de Figueres	7.011-09.
duana de la Selva de Mar	3.507-17.
duana de Roses	14.344 .
duana de Maçanet	6.106- .
duana de Cadaqués	508-05.
duana de l'Escala	5.446-16.
duana de la Jonquera	20.891- .
duana de Besalú	917-19.
duana de Sant Llorenç de la Muga	1.460-06.
duana d'Olot	3.193-23.
duana de Camprodon	9.767-18.
duana de Tortosa	71.441-20.
duana de Puigcerdà	16.169-01.
duana de Llívia	3.970-20.
duana de Ribes	563-21.
duana de Bellver	9.527-09.
duana de la Seu d'Urgell	9.527-09.
duana d'Esterrri d'Aneu	1.059-12.
duana de Tírvia	5.240-17.
duana de Salardú	1.062-05.
duana de Bossost	25.146-19.
duana de la porta de la sortida del mar de B.	2.160-09.
taula de general de Reus (1)	4.262-13.
(2)	85.623-01.
terceres parts (3)	19.212-14.
drets dels gèneres de provisió de la Reial Armada	15.408-10.
total segons el document	1.351.579-21.

1. Drets percebuts dels gèneres estrangers despatxats per als regnes d'Aragó i València «*hasta el cumplimiento del quinze por ciento últimamente impuesto*».

2. «*...por lo que ha contribuido esta [renda del tabac] para la satisfacción del Resguardo gen^l el 1745.*

3. Terceres i quartes parts de fraus de rendes generals.

APÈNDIX 4. RENDA DEL TABAC A CATALUNYA, BRUTA, SENSE
DEDUIR COSTOS I SALARIS

	<i>rals d'ardit</i>	<i>rals de billó</i>
(1) 1731-32	2.058.786	2.205.843
(2) 1732-33	2.454.259	2.629.563
1734	2.410.124	2.582.276
1735	2.295.619	2.459.592
1736	2.513.773	2.693.328
(3) 1737	2.424.375	2.607.731
1738	2.638.195	2.837.722
1739	2.634.432	2.833.674
1740	2.785.035	2.995.668
1741	2.936.413	3.158.495
1742	2.601.376	2.798.118
1743	2.525.272	2.716.259
1744	2.435.842	2.620.065
1745	2.482.355	2.670.096
1746	2.590.126	2.786.017
1747	3.059.067	3.290.425
1748	3.008.418	3.235.945
1749	3.235.288	3.479.973
1750	3.215.841	3.459.056
1751	3.233.562	3.478.116
1752	3.427.599	3.686.829
1753	3.562.398	3.831.823
1754	3.607.080	3.879.884
1755	3.724.530	4.006.217
1756	3.724.010	4.005.658
1757	3.822.796	4.111.915
1758	3.832.515	4.122.369
1759	3.902.081	4.197.196
1760	4.154.259	4.468.447
1761	4.076.925	4.385.264
1762	3.686.747	3.965.576
1763	3.822.123	4.111.191
1764	3.688.529	3.957.493
1765	3.474.670	3.737.460
1766	2.979.058	3.204.365
1767	2.788.568	2.999.468
1768	2.914.154	3.134.552
1769	2.885.294	3.103.509
1770	3.740.838	4.023.758
1771	3.844.372	4.135.123
1772	3.989.291	4.291.002
1773	4.210.071	4.528.480
1774	4.700.051	5.055.517
1775	4.553.500	4.897.882
1776	4.527.540	4.869.958
1777	4.270.055	4.593.000
1778	4.068.937	4.376.671
1779	4.461.764	4.799.208

1. 1 de setembre de 1731 - fi d'agost de 1732.

2. 1 de setembre de 1732 - fi de setembre de 1733: 3.272.345-22; equival a 2.454.259 a l'any.

3. A partir del 1737, inclusivament, l'impost d'un ral de plata de 68 maravedisos de billó a cada lliura castellana de tabac que va imposar-se el 10 de febrer de 1737.

Fins al 1736 hem reconvertit 14 rals d'ardit per 15 rals de billó. A partir del 1736, tal com indicava la pragmàtica del 14 de juliol de 1736, 14 rals d'ardits equivalien a 15 rals i 2 maravedisos de billó. El document ofereix les dades en rals d'ardits de 1731 a 1740 i en rals de billó del 1741 al 1779.

Font: Dirección General de Rentas, 1a. remesa, lligalls 2.403 i 2.406.

APÈNDIX 5. DRET DE BOLLA (NAIPS I CAPELLS INCLOSOS)
 en rals d'ardit

1717	780.030 (1)
1718	800.099-9
1719	639.786-23
1720	708.380-18 (2)
1722	726.333-8
1721	726.333-8 (3)
1723	783.666-16
1724	841.000
1725	841.000
1726	870.500 (4)
1727	900.000
1728	900.000
1729	1.110.076-10
1730	1.503.124-12
1731	1.616.287-9
1732	1.658.292-3
.....	
1740	1.624.856-5 (5)
1741	1.610.027-5
1742	1.601.835
1743	1.565.172
1744	1.633.530
1745	1.656.693-21
1746	1.729.166
1747	1.852.462
1748	1.860.028
1749	1.966.175
1750	1.931.397-6
1751	2.004.931-10
1752	2.002.062
1753	2.002.562-16
1754	1.937.103-17
1755	2.149.117-14
1756	2.217.483-6
1757	2.355.957-21
1758	2.333.541-22
1759	
1760	
1761	2.382.454-2
1762	2.700.094-13
1763	2.376.695
1764	2.405.505
1765	2.534.002
1766	2.457.736
1767	2.426.080
1768	2.571.526
1769	2.458.179 (6)
1770	2.523.106

1. Extrapolant les dades conegudes del segon semestre de l'any.

2. La primera meitat de l'any en arrendament, la segona en administració.

3. Del gener de 1721 a finals de juny de 1729, en arrendament. Posteriorment en administració.

4. Segons P. VILAR, *La Catalogne...*, III, 52, del 1726 al 1729 fou arrendat en 287.000 lliures per tres anys, 956.666 rals d'ardit anuals. «*Los derechos de Bolla de todo el Principado Arrendados a Pablo Turrett desde 1.º de julio de 1723 hasta fin de junio de 1626 al respecto de 841.000 rs. de Ardites al año*». Els sis primers mesos costaren 420.500, i segons el nou arrendament al mateix Turrett per tres anys, a 900.000 rals d'ardit-any costaren els darrers sis mesos de 1726 450.000, segons A.G.S., D.G.R., la remesa, lligalls 2510 i ss.

5. Del 1740 en endavant, incloses les multes per frau.

6. La R.O. de 28-VIII-1769, suprimeix els drets de bolla i ploms de rams i els substitueix per una imposició equivalent.

APÈNDIX 6

<i>portes</i>	<i>rendes generals</i>	<i>bolla</i>	<i>diversos</i>	<i>vuitè de l'ai- guardent</i>	<i>almirallat i agregats</i>	<i>total en rals d'ardit</i>	<i>total en rals de billó</i>
		780.030					
2.218.552	1.317.804	800.099	31.958			4.909.343	5.260.010
		639.786					
1.778.742	1.069.717	708.380	32.139			3.574.620	3.829.950
1.580.235	1.319.224	726.333	26.366			3.689.356	3.899.310
1.654.039	1.495.496	726.333	13.310			3.876.604	4.153.504
1.384.534	1.172.744	783.666	3.380			3.331.438	3.569.398
1.530.677	999.464	841.000	5.337			3.363.512	3.603.763
1.621.467	1.039.583	841.000	5.133			3.493.058	3.742.562
1.739.160	1.090.710	870.500	27.999			3.728.370	3.994.682
2.070.000	859.683	900.000	23.953			3.853.637	4.128.897
2.070.000	833.212	900.000	22.654			3.825.866	4.099.142
2.057.007	885.364	1.110.076	78.380			4.130.828	4.425.887
2.541.207	973.866	1.503.124	71.879			5.090.077	5.453.654
2.645.721	1.066.562	1.616.287	70.512			5.399.084	5.784.733
2.657.639	1.203.647	1.658.292	60.155			5.615.735	6.016.859
						5.571.033	5.968.964
2.014.923	956.896	1.624.856				4.596.676	4.944.185
2.109.440	1.195.866	1.610.026	9.243			4.924.577	5.296.875
2.123.690	1.186.484	1.601.835	6.033			4.751.031	5.110.209
1.957.624	1.228.234	1.565.172				4.577.562	4.923.626
1.822.098	1.121.933	1.633.530				4.905.775	5.276.652
1.981.119	1.267.720	1.656.933				5.287.112	5.686.818
2.104.926	1.453.019	1.729.166				5.788.824	6.226.459
2.348.887	1.585.087	1.852.462	2.387			5.692.568	6.122.926
2.339.779	1.492.759	1.860.028				6.250.496	6.723.034
2.520.610	1.763.710	1.966.175					
2.303.161	1.757.810	1.931.397				5.992.369	6.445.392
2.273.617	1.721.875	2.004.931				6.000.424	6.454.056
2.460.998	1.811.629	2.002.062				6.274.690	6.749.057
2.747.489	1.949.219	2.002.562				6.699.272	7.205.737
3.038.483	1.889.107	1.937.103				6.864.694	7.383.665
3.051.157	1.892.390	2.149.117				7.092.664	7.628.869
2.908.803	1.870.306	2.217.483	2.489			6.996.593	7.525.535
3.040.691	2.137.190	2.344.957				7.533.839	8.103.397
2.893.334	1.843.157	2.333.541				7.070.003	7.604.495
3.279.645	2.215.653	2.382.454				7.877.752	8.473.310
3.193.399	2.873.404	2.700.094			125.043	8.891.941	9.564.172
3.090.850	2.592.439	2.376.695			104.767	8.164.753	8.782.008
3.232.126	2.736.288	2.405.505			124.416	8.498.337	9.140.811
3.375.240	2.627.946	2.534.002			136.293	8.673.482	9.329.197
3.239.161	2.554.476	2.457.736			123.621	8.874.995	9.008.145
4.214.275	2.709.068	2.426.080			153.235	8.502.660	9.145.461
3.370.018	3.638.972	2.571.526			145.078	9.725.793	10.461.062
3.728.808	3.774.491	2.458.179			179.217	10.140.696	10.907.332
3.638.555	2.785.277	2.523.106		810.481	177.679	9.935.100	10.686.193
3.874.902	2.959.856	2.651.489		1.417.979	200.548	11.104.772	11.944.292
3.774.097	2.992.450	2.576.790		837.605	120.050	10.300.984	11.079.738
4.134.280	3.387.842	2.775.887		1.018.705	184.215	11.500.932	12.370.402

4.158.873	3.456.188	2.532.477	766.479	119.064	11.033.084	11.867.185
4.303.301	3.358.948	2.600.382	1.020.453	161.877	11.445.148	12.310.401
4.395.849	3.294.122	2.298.161	1.175.131	129.414	11.292.868	12.146.608
4.270.259	3.361.253	2.248.882	1.016.426	120.346	11.017.167	11.850.064
4.227.741	3.750.813	2.328.751	1.102.180	125.431	11.534.918	12.406.957
4.155.922	3.968.046	1.824.842	1.242.537	112.531	11.303.881	12.158.454

Nota: L'original dóna les dades en moneda catalana. A la darrera columna hem reconvertit seguint les dades donades pels mateixos documents fins al 1733: 1 ral d'ardit = 1,0714 rals de billó, i del 1740 al 1779, 1 = 1,0756.